Bijlage 2 bij bespreeknotitie nota Sociaal Domein (commissie SZ, 1 december 2021)

Verslag Raadsinformatieavond Sociaal Domein

12 oktober 2021

Met het oog op de ontwikkeling van een nieuwe nota Sociaal Domein organiseerde het college op 12 oktober een informatieavond waar een aantal belangrijke samenwerkingspartners van de gemeente het gesprek aangingen met de raadsleden, de leden van de werkgroep Wij Met Opmeer en beleidsambtenaren van de gemeente.

De werkgroep *Wij Met Opmeer* bestaat uit een groep enthousiaste inwoners die de gemeente desgevraagd adviseert over de wijze waarop inwoners betrokken kunnen worden bij beleidsontwikkeling.

De volgende organisaties waren vertegenwoordigd (zie voor een toelichting op deze deelnemers de laatste pagina van dit verslag):

- Het Wijkteam Opmeer
- De GGD
- Brijder
- De stichting Hulpdienst Raad & daad
- De Wijksteunpunten Lindehof en de Schakel
- Het Taalhuis
- RCO de hoofdzaak

Dit verslag heeft de vorm van een (anonieme) bloemlezing van opmerkingen en opvattingen die gedurende de avond door aanwezigen (zowel deelnemende organisaties als genodigden) zijn gemaakt. Deze bijdragen worden gebruikt als input voor de nota Sociaal Domein.

Bloemlezing per thema (in willekeurige volgorde)

Wijksteunpunten, organiseren van ontmoetingsmogelijkheden

Er is veel opluchting en blijdschap dat er na Corona eindelijk weer meer mag worden georganiseerd. Steeds meer mensen durven ook weer te komen. Het belangrijkste: mensen weten weer wat voor dag het is en hebben ritme. En uiteraard de sociale contacten. De laatste 2 jaar hebben er enorm ingehakt bij de mensen en sommigen zijn echt stukken ouder geworden.

Veel mensen weten eigenlijk helemaal niet wat er allemaal gedaan wordt in de Wijksteunpunten.

Bij ons kan je niet zo makkelijk binnenlopen. Daar willen we wel iets aan doen: de entree verbouwen zodat binnenlopen makkelijker is. Daar moeten we fondsen voor vinden.

Door de Corona was onze horeca een tijd gesloten. In die periode is een aantal partijen naar de kantine van de voetbalvereniging gegaan (kolfvereniging, biljarters, Knarrenhof). Nu concurreren we om dezelfde doelgroep. Kan de gemeente daar meer regie op nemen?

Er moet goed gekeken worden naar wat de wijksteunpunten kunnen en al doen, zodat er niet meer van hetzelfde aan voorzieningen bij komt. Dat zorgt voor versnippering en uiteindelijk dat de kracht van de wijksteunpunten afneemt, cq het voortbestaan wordt bedreigt. Goede afstemming van zowel accommodaties als nieuwe verenigingen en initiatieven is dus gewenst.

De Wijksteunpunten kunnen een belangrijkere rol krijgen bijvoorbeeld door hun signalerende functie en preventieve aanbod (kan ziektebeeld vertragen).

Voorzieningen voor ontmoeten zijn steeds belangrijker, dat blijkt ook uit de Coronatijd. De Wijksteunpunten zijn nu vooral voor de ouderen. Voor ‘60-minners’ en jongeren is de drempel te

hoog. Mooi zou een mengeling zijn van iedereen die elkaar kennis/vaardigheden kan leren/gebruiken.

Onafhankelijke cliëntondersteuning

Het is onduidelijk waar je moet zijn behoefte hebt aan deze vorm van ondersteuning.

Subsidiesystematiek

We moeten steeds opnieuw subsidie aanvragen (elke vier jaar vechten) en jaarlijks verantwoorden terwijl heel veel van wat we doen eigenlijk hetzelfde blijft. Dat is bureaucratisch en kost veel tijd.

Laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid wordt vaak verward met analfabetisme of inburgering maar betreft een veel bredere doelgroep. Door de eerdere vaststelling van het beleidskader laaggeletterdheid is er besef dat laaggeletterdheid in je directe omgeving aanwezig is en je mensen kent die niet goed genoeg kunnen lezen of schrijven.

Het Taalhuis werkt samen met de Lindehof en doet daar ook intakes op locatie maar voor de meeste inwoners staan het Taalhuis wat verder af. Er zijn wel veel ontwikkelingen op het gebied van laaggeletterdheid, dus het is belangrijk om informatie met elkaar te blijven delen.

Laaggeletterdheid is nog teveel verborgen. Door schaamte? Het mag meer in de openbaarheid komen. Ook informatie aan burgers mag laagdrempeliger worden.

Sleutelfiguren (voormalig laaggeletterden) kunnen worden ingezet om als vrijwilliger aan de slag te gaan en zo laaggeletterden te bereiken.

Door de nieuwe wet inburgering kan beter worden ingezet op taalvaardigheid in combinatie met participatie. Het aanvragen van Europese subsidie voor verbetering van de taal van nieuwkomers is daardoor in Opmeer niet nodig. De huidige inburgeraars worden ondersteund via de pilot Taalboost uitgevoerd door het Taalhuis.

Psychisch kwetsbare inwoners

RCO de Hoofdzaak is bij velen onbekend en waarschijnlijk ook bij die inwoners van Opmeer waarvoor de Hoofdzaak iets kan betekenen. De Hoofdzaak kan ambulante ondersteuning bieden maar dan moet men wel weten dat ze er zijn. Meer present zijn in Opmeer. De Hoofdzaak heeft geen wachtlijst.

In kleine dorpen is psychische kwetsbaarheid vaak niet zichtbaar. Misschien is er veel schaamte. Taboedoorbreking kan een aanknopingspunt zijn om in deze groep te investeren. Bijvoorbeeld naar het voorbeeld van de pilot “Samen sterk” in Koggenland en Hoorn.

Contact van de Hoofdzaak met de doelgroep kan via het Wijkteam lopen. Misschien is het ook mogelijk iets voor ze te bieden in de Wijksteunpunten. Dan is het wel belangrijk het heel laagdrempelig te doen. Een eerdere pilot van GGZ (een zelfhulpgroep depressie) liep niet goed.

Er kan ook een project worden gestart over het aangaan van vriendschappen. Er zijn veel organisaties die activiteiten ter voorkoming van eenzaamheid kunnen organiseren maar dat doet de Hoofdzaak niet. De Hoofdzaak doet herstelondersteuning maar zoekt wel samenwerking met andere partijen als er sprake is van een project. Voorbeeld: samenwerking in Alkmaar in Wijkcentrum Overdie. Daar is een inloopspreekuur breed: met verschillende disciplines waaronder ook een ervaringsdeskundige van de Hoofdzaak.

Werken met het product crisiskaart is wellicht interessant voor Opmeer. Dat is een soort van plan van aanpak voor wanneer cliënt in een crisis komt. Het geeft de cliënt zekerheid en voor sommige mensen weer houvast om de deur uit te gaan bijvoorbeeld

Preventie alcohol en drugs

Alcoholgebruik is nog steeds hoog in Opmeer. De reacties van de aanwezigen wijzen op een cultuur waarin dat ook breed geaccepteerd is in ieder geval onder volwassenen. Maar voor de jeugd is het stellen van een voorbeeld belangrijk.

Het huidige programma *In control of alcohol & drugs* (ICOAD) is voor gericht op de jeugd. Misschien is het goed als er een project komt dat op volwassenen gericht is. Bijvoorbeeld Ik pas (Dry January). Mensen met een voorbeeldfunctie/rolmodellen zoals een sportcoach, leraar, bouwvakker, jongerenwerker, drinken dan in januari geen alcohol en laten dat actief aan hun brede omgeving weten. De wethouder kan er aan meedoen en er over bloggen. Het effect is wel lastig te meten.

Ouders maken zich meer zorgen over drugs dan over alcohol maar de vraag is of dat wel terecht is. Alcohol maakt meer slachtoffers.

Meer handhaven is ook een optie: bijvoorbeeld door meer actieve inzet van boa's. Ook kunnen er (betere) afspraken gemaakt worden met sportverenigingen over het schenken van alcohol.

Idee: subsidie verlenen aan sportclubs om 0% bier te kunnen promoten.

Er kan in Opmeer lokaal meer georganiseerd worden rondom alcohol en drugs preventie. Bijvoorbeeld door een samenwerking met het jongerenwerk.

Opmeer heeft er niet voor gekozen om speciale middelen aan te vragen voor de zogenaamde IJslandse aanpak. Waardevolle elementen van deze aanpak zitten al in het programma ICOAD. De middelen die voor de IJslandse aanpak verkregen konden worden waren niet toereikend voor het gehele pakket aan maatregelen. Er had ook door de gemeente met eigen middelen in geïnvesteerd moet worden.

In de gezondheidsatlas kan veel informatie gevonden worden over het gebruik van genotsmiddelen: https://gezondnhn.nl/dashboard/dashboard

Kan er op scholen meer gedaan worden aan preventie van verslaving?

Gezondheid

Idee: elektrische fietsen promoten voor ouderen middels subsidies.

Inzetten op een leven lang bewegen.

Vrijwilligerswerk, informele zorg

Er is een grens aan wat je van vrijwilligers kunt verwachten. Er is nu nog een groep beschikbaar maar mensen worden ouder en zelf hulpbehoevend. Het werk komt nu steeds meer neer op dezelfde mensen.

Tot op heden overstijgt de vraag het aanbod nog wel. Raad & Daad heeft 46 vrijwilligers, maar een deel doet weinig, dus de actieve groep is klein.

Het vinden van nieuwe vrijwilligers, vooral voor langduriger taken zoals coördinerende en bestuurlijke functies, is lastig. In Westfriesland moet je het eigenlijk persoonlijk vragen aan mensen. We moeten nadenken over creatieve manieren om aan deze uitdaging tegemoet te komen. Moeten we bijvoorbeeld krachten bundelen in één organisatie, al dan niet met inzet van beroepskrachten?)

Misschien moet er een platform komen (niet van vrijwilligerspunt, maar lokaal) om (sociaal) vraag en aanbod bij elkaar te brengen.

Raad en Daad vindt het lastig om te zorgen voor naamsbekendheid, dus dat de mensen die het nodig hebben weten van het bestaan. Nu krijgen 75+ mensen vrijblijvende info, maar dan is het soms al (te) laat.

Preventie

Er is bij het Wijkteam steeds meer aandacht voor preventie.

Preventie is belangrijk om hoge kosten te voorkomen.

Langer zelfstandig blijven wonen

Uitgangspunt is dat mensen langer zelfstandig blijven wonen. Om dat mogelijk te maken moet ook aan fysieke randvoorwaarden worden voldaan, vaak door eigen initiatief. Mensen daar vroegtijdig over informeren is een kunst, want we zijn pas geïnteresseerd als het eigenlijk al te laat is.

Een herhaling van de beurs over langer zelfstandig wonen is wenselijk

Mantelzorg, respijtzorg

Kunnen we daadwerkelijk iets doen aan de belasting van mantelzorgers. Alleen een kennis- en netwerkrol van de gemeente volstaat niet. Periodiek moet even de druk van de ketel door overname van de constante zorg.

Hoewel er ook voor mantelzorg zeker vrijwilligers zijn te vinden die iets zouden willen betekenen haken de meesten in de praktijk toch af als duidelijk wordt wat er nodig is. Professionele inzet lijkt de enige weg. Een uitdaging voor de gemeente?

Subsidies/fondsen

Weten ambtenaren voldoende welke subsidiemogelijkheden en fondsen er allemaal zijn e wordt daar voldoende gebruik van gemaakt?

Huishoudelijke ondersteuning

Op dit moment is opvallend de grote toename van het aantal aanvragen voor huishoudelijke ondersteuning. Dat heeft waarschijnlijk te maken met de vergrijzing. Misschien moet deze zorg voor ouderen een algemene voorziening worden. Nu kost het veel tijd om steeds de afweging te maken of iemand wel of niet recht heeft op deze hulp terwijl het bij de oudere categorie meer een formaliteit is.

Maatschappelijk werk.

De diversiteit aan hulpvragen en doelgroepen is groot. Dan is maatwerk belangrijk. Het Wijkteam kijkt naar de eigen kracht van inwoners en of het mogelijk is om stapjes te zetten om resultaten te behalen.

Werkwijze Wijkteam

Veel van wat het Wijkteam doet en kan lijkt nog onbekend bij raadsleden en misschien ook bij inwoners.

Soms is de verwachting dat het Wijkteam ook doet aan bemoeizorg maar de werkwijze is vraag gestuurd. De hulpverlening begint met de zorgvraag van de inwoner zelf. Ook de regie van de zorg ligt bij de cliënt.

In het Wijkteam werken generalisten, maar er is ook veel expertise beschikbaar. Het Wijkteam biedt zelf hulpverlening en er hoeft niet altijd naar externen doorverwezen te worden. Er is dus

minder inzet van specialistische jeugdhulp nodig. Bovendien zijn er geen wachtlijsten. Het is nog onduidelijk of deze vorm van ondersteuning ook op de lagere termijn toereikend is.

Er is goede samenwerking met scholen, huisartsen etc.

De laagdrempeligheid van het Wijkteam werkt goed.

Het lijkt er op dat er minder schaamte wordt gevoeld bij inzet van het Wijkteam. Kinderen wisselen onderling uit dat ze hulp hebben van het Wijkteam. Ook ouders praten hierover.

Het Wijkteam van Opmeer heeft opvallend weinig verloop.

Kan het Wijkteam meer gebruik maken van digitale mogelijkheden zoals bij het zogenaamde blended care? Daarbij worden reguliere face-to-face gesprekken gecombineerd worden met online interventies zoals bijvoorbeeld chat, beeldbellen, online behandelmodules en online inzage in het eigen gezondheidsdossier.

Jeugdzorg

Er zijn (in Nederland) veel tekorten in de jeugdzorg. In 2022 wordt de hervormingsagenda opgesteld als het Rijk duidelijk heeft aangegeven wat de bedoeling is.

Voor specialistische jeugdhulp zijn er vaak wel wachtlijsten. In Opmeer gaat het om een klein groepje cliënten met een heel specifieke problematiek.

Psychische ondersteuning voor jongeren is belangrijk.

Soms gaat jeugdzorg over meer over de ouders, bijvoorbeeld als er sprake is van overspannenheid bij één van de of beide ouders. Daarom is het belangrijk dat naar het gehele gezin gekeken wordt.

Vaccinatiegraad in Opmeer

In de gezondheidsatlas zijn de cijfers over dit thema terug te vinden:
https://gezondnhn.nl/dashboard/dashboard

Toelichting op de deelnemende organisaties

Het Wijkteam Opmeer
Het Wijkteam is een team van professionele medewerkers op het gebied van zorg, welzijn, opvoeden en opgroeien. Het Wijkteam is werkzaam vanuit het gemeentehuis, in de scholen en bij de kinderopvang in de wijk.

De GGD
De gemeentelijke gezondheidsdienst bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en veiligheid van alle inwoners. Dat komt naar voren op allerlei terreinen: van asbest tot seksuele voorlichting en van tuberculose tot mensen met verward gedrag. Fijnstof en asielzoekers. Tattooshops en prostituées. Lijkschouwingen en zwangerschapsyoga. Geluidsoverlast en overgewicht. Gezondheidsonderzoek en meldpunt huiselijk geweld; allemaal thema's voor de GGD.

Brijder
Brijder, specialist in verslavingszorg, is er voor iedereen, van jong tot oud, met een lichte of ernstige verslaving. Brijder richt zich op het voorkomen en behandelen van verslaving met bijkomende problematiek en op het verbeteren van de kwaliteit van leven.

De stichting Hulpdienst Raad & daad
Raad & Daad bestaat uit vrijwilligers die zelfstandig wonende ouderen en mensen met een beperking in de gemeente Opmeer willen helpen met adviezen en feitelijke hulp bij zaken waar ze zelf niet uitkomen. Dat kunnen bijvoorbeeld kleine klussen in en om huis zijn en computer- of vervoershulp. Raad en daad organiseert ook een telefooncirkel en informatieve huisbezoeken.

De Wijksteunpunten Lindehof en de Schakel
De Lindehof in Hoogwoud is een ontmoetingsplek waar verschillende diensten en activiteiten worden aangeboden voor omwonenden. Men kan er niet alleen terecht voor een wekelijkse activiteit zoals biljarten en darten maar ook gewoon voor een praatje, een kop koffie en de krant. De Schakel ligt midden in Spanbroek en is een ontmoetingsplek voor alle inwoners van de gemeente Opmeer. In het wijksteunpunt worden activiteiten georganiseerd, kunnen verenigingen ruimten huren en er zijn verschillende faciliteiten.

Het Taalhuis
Taalhuis Westfriesland is een afdeling van het Vrijwilligerspunt en helpt mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. Ook anderstaligen die beter Nederlands willen leren lezen, schrijven, spreken en rekenen en digitale vaardigheden beter willen beheersen kunnen er terecht. Taalhuis Westfriesland van Vrijwilligerspunt geeft advies en beantwoordt alle vragen over laaggeletterdheid.

RCO de hoofdzaak
De Hoofdzaak is de regionale cliënten belangenorganisatie dóór en vóór mensen met een psychische kwetsbaarheid in Noord-Kennemerland, Zaanstreek-Waterland, de Kop van Noord Holland en Westfriesland. Naast belangenbehartiging organiseert de Hoofdzaak herstelaanbod en ervaringsdeskundigheid.